

Nr 52

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag för budgetåret 1962/63 till Ferieresor, m. m., jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

DRIFTBUDGETEN

Femte huvudtiteln

1:o) **Ferieresor.** Kungl. Maj:t har i propositionen nr 1 (bilaga 7, punkten 30, s. 30—34 av bilagt utdrag av stadsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1962) föreslagit riksdagen att dels godkänna av föredraganden statsrådet förordade ändringar av grunderna för bidrag till ferieresor m. m., att tillämpas fr. o. m. den 1 maj 1962, dels ock till Ferieresor för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 1 200 000 kr.

I riksstaten för innevarande budgetår finns upptagna dels ett anslag till Ferieresor för barn, dels ett anslag till Ferieresor för husmödrar. Från det förstnämnda anslaget bestrides kostnaderna för resor för barn och vårdare till enskilt ordnade ferievistelser ävensom resor till kolonier för barn, personal och vårdare. Från det sistnämnda anslaget bestrides kostnaderna för resor för husmödrar för ferievistelse i enskilda hem och i semesterhem samt för resor för personal till semesterhem.

Vid behandlingen av motsvarande anslag för budgetåret 1960/61 anmälde föredragande statsrådet, att i en promemoria angående de statliga åtgärderna på husmoderssemesterns område, som i augusti 1959 avgivits av en särskilt tillkallad utredningsman, vissa förslag framlagts om ändringar i gällande bestämmelser rörande ferieresor för barn och husmödrar m. m. Vidare anfördes, att 1958 års besparingsutredning föreslagit att frågan om ferieresor för barn och husmödrar samt husmodersstipendierna skulle upptas till en förutsättningslös prövning. Föredraganden uttalade, att det syntes lämpligt att såväl ferieresorna för barn som stödet åt husmoderssemestern omprövades i det vidare sammanhang som aktualiserats genom tillkallande i maj 1958 av socialpolitiska kommittén. Promemorian hade därför överlämnats till nämnda kommitté.

Socialpolitiska kommittén har att verkställa en översyn av hela socialpolitiken och i olika hänseenden dra upp riktlinjer för dess framtida utformning. Principerna för den här ifrågavarande verksamheten behandlas av kommittén i samband med dess överväganden rörande andra samhällliga stödåtgärder. I avvaktan på resultatet av sådana mera principiella överväganden har inom socialdepartementet undersökts, huruvida inte det administrativa handhavandet av bidragsverksamheten kunde förenklas utan någon principiell ändring i fråga om feriestödets effekt. Vissa förslag i detta avseende har framlagts i en inom departementet utarbetad promemoria. Förslaget syftar främst till att åstadkomma en lättnad i barnavårdsnämndernas arbete med ferieverksamheten.

F. n. bestrides från anslaget till Ferieresor för barn bl. a. kostnader för resor till barnkolonier, för vilka ingen inkomstprövning sker, och till ferievistelse ordnad genom feriebarnsorganisation. Statsbidrag till barnkoloni- och feriebarnsverksamheten utgår i övrigt från anslaget till Bidrag till driften av barnkolonier m. m. I promemorian uttalas, att syftet med statens bidrag till denna verksamhet inte synes kräva en dylik uppdelning. De nuvarande bidragen bör ersättas med ett allmänt bidrag till stöd åt barnkolonier och feriebarnsverksamhet. Detaljföreskrifter om hur bidragen skall användas bör inte utfärdas. Huvudmännen för denna verksamhet bör själva få avgöra, hur bidragen i detalj skall disponeras. För det administrativa handhavandet av verksamheten föreslås vissa förenklingar.

I promemorian förordas en av socialstyrelsen föreslagen ändring av villkoren för ferieresor beträffande barn till hemskilda och frånskilda kvinnor samt änkor ävensom vårdare för sådana barn. Motsvarande ändring tillstyrkes i fråga om rätt till ferieresor för husmödrar. Vidare föreslås, att de nuvarande föreskrifterna rörande minsta tid för bortovaro — vilka bestämmelser f. n. föranleder en omfattande kontrollapparat — avskaffas och ersättes med en föreskrift om att det skall åligga barnavårdsnämnd att tillse att beviljade resor användes för avsett ändamål. Dessutom föreslås, att praxis för medgivande av resor till de nordiska grannländerna ändras såtillvida, att ärenden rörande sådana resor i fortsättningen skall avgöras av vederbörande barnavårdsnämnd och ej — såsom nu är fallet — av socialstyrelsen.

Socialstyrelsen har i allt väsentligt tillstyrkt de i promemorian framlagda förslagen, vilka biträtts av socialpolitiska kommittén.

Konsekvenserna för barn till hemskilda och frånskilda kvinnor samt änkor m. fl. av de nuvarande alltför schematiska reglerna om inkomstprövningen synes föredraganden i vissa fall stötande. Föredraganden anser sig kunna tillstyrka, att en friare prövning får göras i sådana fall. Kostnadsökningen i anledning härav torde bli obetydlig.

Den nuvarande administrationen av ferieresorna och bidragsgivningen till kolonier och feriebarnsorganisationer kan enligt föredragandens me-

ning förenklas. En sådan förenkling bör — inom den nuvarande kostnadsramen för verksamheten — kunna vidtas utan att man avvaktar en allmän omprövning av verksamheten. De i departementspromemorian i detta syfte framlagda förslagen anses väl avvägda och det tillstyrkes att de i huvudsak genomföres. Till anordnare av barnkolonier utgår f. n. särskilda statsbidrag till driften samt till de faktiska utgifterna för kolonibarnens resor. I fortsättningen kommer i stället att utgå ett för dessa båda ändamål gemensamt bidrag av staten. De barn, vilkas ferievistelse äger rum inom ramen för den organiserade feriehemsverksamheten, får nu biljettrekvisition för ferieresor efter inkomstprövning hos barnavårdsnämnden, medan driftbidrag för vistelsen i feriehemmet utgår särskilt till feriehemorganisationen. Även i dessa fall kommer huvudmännen i stället att få sammanslagna bidrag för båda ändamålen. Beträffande barn — och husmödrar — som reser till enskilt ordnad semester blir det däremot ingen ändring av nu gällande ordning för reseförmånens erhållande. Kraven på en viss tids bortovaro anses böra kvarstå, men det bör anförtros åt barnavårdsnämnden att efter prövning i varje särskilt fall medge undantag därifrån när nämnden finner det påkallat. Det är enligt föredraganden angeläget, att möjligheterna till en ytterligare rationalisering av verksamheten tillvaratas. I syfte att få underlag härför har Kungl. Maj:t uppdragit åt socialstyrelsen att i samråd med statskontoret och järnvägsstyrelsen söka förenkla ansökningsförfarandet och sättet för beställning av biljetter ävensom redovisningar m. m. Vidare planeras att under innevarande år göra en statistisk undersökning av ferieresor för barn och husmödrar.

De av föredraganden förordade ändrade reglerna föreslås skola träda i kraft den 1 maj i år. Bidragen till resor till kolonier och till av feriebarnsorganisationer anordnad sommarvistelse bör dock fram till utgången av innevarande budgetår få bestridas från anslaget till Ferieresor för barn. Ändringarna torde medföra en viss arbetsbesparing inom socialstyrelsen. Denna fråga anses få prövas framdeles i samband med behandlingen av socialstyrelsens avlöningsanslag.

Anslagen till Ferieresor för barn och Ferieresor för husmödrar anses böra sammanföras till ett anslag till Ferieresor.

De i det föregående föreslagna åtgärderna innebär, att kostnaderna för koloniresor och resor till ferievistelse ordnad genom feriebarnsorganisation inte skall bestridas från anslaget till Ferieresor. Dessa kostnader kan uppskattas till ca 1 200 000 kr. Anslaget till Bidrag till driften av barnkolonier m. m. föreslås skola räknas upp med motsvarande belopp. Medelsbehovet till ferieresor under nästa budgetår beräknas till 1 200 000 kr.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Sveningsson* och *Ebbe Ohlsson* (I: 217) och den andra inom andra kammaren av herr *Hamilton m. fl.* (II: 267) har — såvitt nu är i fråga —

hemställts, att riksdagen måtte till Ferieresor för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 1 040 000 kr.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen I: 217.

Utskottet. Frågan om utformningen av det statliga stödet till ferieresor för barn och husmödrar samt till husmoderssemester har i olika sammanhang aktualiserats. Såsom föredragande statsrådet anfört, behandlas denna fråga av socialpolitiska kommittén. Då en förenkling av det administrativa handhavandet av denna bidragsgivning framstår som angelägen, hälsar utskottet med tillfredsställelse att förslag i sådan riktning kunnat framläggas i avbidan på ställningstagandet till de mera principiella frågorna om bidragsgivningens utformning.

Utskottet kan helt ansluta sig till de i propositionen förordade ändringarna av grunderna för den nu ifrågavarande bidragsgivningen. Förslaget i motionerna I: 217 och II: 267 om höjning av den enskildes avgifter för ferieresor kan utskottet däremot inte biträda.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 217 och II: 267, såvitt nu är i fråga,

a) godkänna de av föredragande statsrådet i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1962 förordade ändringarna av grunderna för bidrag till ferieresor m. m., att tillämpas fr. o. m. den 1 maj 1962;

b) till *Ferieresor* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 1 200 000 kr.

2:o) **Bidrag till driften av semesterhem.** Kungl. Maj:t har (punkt 31, s. 35) föreslagit riksdagen att till Bidrag till driften av semesterhem för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 480 000 kr.

Bidrag till driften av semesterhem utgår med två kr. 50 öre per gäst och dag under förutsättning att landsting, stad som ej deltar i landsting eller annan kommun beviljat bidrag med minst en kr. 50 öre för gästdag. Semesterhem, som är avsett för gäster från hela eller större delen av riket, kan komma i åtnjutande av statsbidrag oavsett om landstingsbidrag eller kommunalt bidrag lämnas eller ej.

Föredragande statsrådet föreslår, att anslaget med hänsyn till belastningen räknas upp med 20 000 kr.

I de under punkten 1 nämnda likalydande motionerna I: 217 och II: 267 har — såvitt nu är i fråga — hemställts, att riksdagen måtte avslå försla-

get om ett anslag för budgetåret 1962/63 till Bidrag till driften av semesterhem av 500 000 kr.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen I: 217.

Utskottet. Senast vid behandlingen av anslag för motsvarande ändamål för innevarande budgetår avslag riksdagen framförda motionsyrkanden om att slopa den nu ifrågavarande bidragsgivningen. Utskottet anser inte skäl föreligga att nu intaga annan ståndpunkt, och motionärernas yrkande avstyrkes således.

Utskottet, som inte funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 217 och II: 267, såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till driften av semesterhem* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kr.

3:o) **Stipendier för underlättande av husmoderssemester.** Kungl. Maj:t har (punkt 32, s. 35 och 36) föreslagit riksdagen att till Stipendier för underlättande av husmoderssemester för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med samma belopp.

Socialstyrelsen har erinrat om att maximibeloppet för stipendierna fr. o. m. budgetåret 1960/61 höjts från 125 till 200 kr. Det har uttalats, att stipendium inte borde utgå med mindre belopp än 50 kr. Till följd härav skulle anslaget behöva höjas rätt avsevärt. Med hänsyn till pågående översyn av området vill styrelsen inte nu framlägga förslag härom. Styrelsen hemställer, att anslaget upptages med oförändrat belopp eller 1 000 000 kr.

Föredragande statsrådet godtager socialstyrelsens anslagsberäkning.

I de under punkten 1 nämnda likalydande motionerna I: 217 och II: 267 har — såvitt nu är i fråga — hemställts, att riksdagen måtte avslå förslaget om ett anslag för budgetåret 1962/63 till Stipendier för underlättande av husmoderssemester av 1 000 000 kr.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen I: 217.

Utskottet har under nästföregående punkt ansett, att bestämmelserna om bidrag till driften av semesterhem bör bibehållas oförändrade under nästa budgetår. Detsamma bör gälla i fråga om stipendierna för underlättande av husmoderssemester. Yrkandet i motionerna I: 217 och II: 267 kan utskottet således inte biträda.

Utskottet, som inte funnit anledning till erinran mot den i propositionen föreslagna medelsanvisningen, hemställer,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 217 och II: 267, såvitt nu är i fråga, till *Stipendier för underlättande av husmoderssemester* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.

4:o) **Bidrag till driften av barnkolonier m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 33, s. 36 och 37) och under åberopande av vad utskottet anfört under punkten 1, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till driften av barnkolonier m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 2 900 000 kr.

Stockholm den 3 april 1962

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÄNG

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Gillström, Boman, Einar Persson, fröken Andersson, herrar Ivar Johansson, Bergman, Fritz Persson, Per Jacobsson, Bengtson, Söderberg, Mårtensson, Birke, Edström, Bengt Gustavsson och Herbert Larsson; samt

från andra kammaren: herrar Staxäng, Petterson i Degerfors, Gustafsson i Stockholm, Almgren, fröken Elmén, herrar Nilsson i Göingegården, Mellqvist, Svensson i Ljungskile, fröken Olsson, herrar Larsson i Hedenäset, Johansson i Norrköping, Gustafsson i Uddevalla, Andersson i Knäred och Kellgren.

Reservationer

1) vid *punkten 1* (Ferieresor) av herr *Boman*, fröken *Andersson*, herrar *Per Jacobsson*, *Birke*, *Edström*, *Staxäng*, fröken *Elmén*, herrar *Nilsson* i Göingegården och *Svensson* i Ljungskile, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka yrkandena i motionerna I: 217 och II: 267, såvitt nu är i fråga, och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Med hänsyn till den allmänna standardutvecklingen finner utskottet, att en höjning av egenavgifterna bör kunna genomföras. Såsom motionärerna föreslagit, bör denna höjning utgöra 10 kr. Den enskildes avgifter skulle därigenom komma att bli för ferieresor för barn till enskilt hem 15 kr. samt för ferieresor för husmödrar till semesterhem 10 kr. och till enskilt

hem 20 kr. De särbestämmelser som gäller för barn från flerbarnsfamiljer och för barn till ensamstående mödrar bör dock bibehållas oförändrade. De ändrade bestämmelserna bör gälla fr. o. m. den 1 juli i år. De nu förordade ändringarna medför ett minskat anslagsbehov med 160 000 kr.

Mot de administrativa förenklingar av bidragsgivningen samt de ändrade grunder i övrigt för densamma, som föredragande statsrådet föreslagit, har utskottet inte funnit anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 217 och II: 267, såvitt nu är i fråga,

a) godkänna av utskottet förordade ändringar av grunderna för bidrag till ferieresor m. m.;

b) till *Ferieresor* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 1 040 000 kr.»

2) vid *punkten 2* (Bidrag till driften av semesterhem) av herr *Boman*, fröken *Andersson*, herrar *Per Jacobsson*, *Birke*, *Edström*, *Staxäng*, fröken *Elmén*, herrar *Nilsson* i Göingegården och *Svensson* i Ljungskile, vilka ansett att utskottet bort avstyrka Kungl. Maj:ts förslag och att utskottets yttrande och hemställan därför bort ha följande lydelse:

»Utskottet anser att ifrågakvarande statsbidrag har så ringa praktisk betydelse för husmödrarnas möjligheter att bekosta vistelse vid semesterhem, att ett bibehållande av bidragen inte är motiverat. Utskottet biträder därför de i motionerna framförda förslagen att bidragsgivningen skall upphöra. Något anslag för ändamålet bör följaktligen inte anvisas, varigenom en besparing med 500 000 kr. erhålles.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må med bifall till motionerna I: 217 och II: 267, såvitt nu är i fråga, avslå Kungl. Maj:ts förevarande förslag.»

3) vid *punkten 3* (Stipendier för underlättande av husmoderssemester) av fröken *Andersson*, herrar *Birke*, *Staxäng* och *Nilsson* i Göingegården, vilka ansett att utskottet bort avstyrka Kungl. Maj:ts förslag och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Såsom framhållits av motionärerna är stipendiernas belopp så små att de, även om maximalt stipendium utgår, inte kan möjliggöra semestervistelse för en husmor, då eljest ekonomiska svårigheter lägger hinder i vägen. Med hänsyn härtill anser utskottet att något anslag för ändamålet i fortsättningen inte bör anvisas. Därigenom erhålles en besparing med 1 000 000 kr.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må med bifall till motionerna I: 217 och II: 267, såvitt nu är i fråga, avslå Kungl. Maj:ts förevarande förslag.»